

Naturligt Nærvær

Et naturfællesskab på Arrenæs

AFGANGSPROGRAM 2020

Martina Pedersen

KKA

INDHOLD

Bæver
Castor fiber

Afgangsprogram 2020

Martina Pedersen, studienr. 5784

Vejleder: Filippa Berglund

Institut for Bygningskunst og Kultur, Kunst og Arkitektur

Det Kongelige Danske Kunstakademis Skoler for Arkitektur, Design og
Konservering

FORMAT: A5 højformat, 2 sidet visning

Intention

Nærværende naturoplevelser

Naturfællesskab

s.4

Tidsånd

Genforening med naturen

Beslægtethed

Fænomenologi

s.8

Naturværdi

Danmarks natur og Nationalparkerne

Nationalpark Kongernes Nordsjælland

s.12

Sted

At bo sammen

Arrenæs

Cyklus

s.18

Undersøgelse

Arkitekturfortælling

s.24

Forslag

Metode og proces

Program

Afleveringsmateriale

s.30

INTENTION

Nærværende naturoplevelser

Naturfællesskab

Græsrandøje
Maniola jurtina

Nærværende naturoplevelser

Jeg synes, det er tankevækkende, hvor lidt kontakt vi generelt har til vores nære natur. Vi lever i et menneskedomineret parallelsamfund til naturen, hvor vi anstrenger os for at identificere gængse plantearter, fugle og insekter, og vores kontakt med dyr er begrænset til tilfældige møder med naboens hund, eller besøg i zoologisk have og dyrelegepladser.

Jeg vil gerne adressere, hvordan menneskets symbioseforhold til naturen trues af, at vi i stigende grad er afskåret fra naturen i hverdagen. Og jeg vil behandle oplevelsen af det afsavn til naturen, som vi er mange, især i byen, der mærker. Følelsen af afsavn vil jeg bruge som drivkraft til at iværksætte en genforening med naturen.

"We are human only in conviviality, with what is not human"

Med afsæt i ovenstående citat af filosof og fænomenolog David Abram, indeholder dette program mit forslag til, hvordan vi ved hjælp af arkitektur kan genforenes med naturen og etablere et ligeværdigt forhold mellem os og den verden, vi er en del af. Således at vi kan bevare vores menneskelighed i denne turbulente tid, hvor vores naturlige omgivelser - og dermed også vores eget velbefindende - udfordres voldsomt.

Mit forslag hedder:
Naturligt Nærvær
- et Naturfællesskab på Arrenæs

Naturfællesskab

Valget af Arrenæs som kontekst for naturfællesskabet beror på placeringen i og tæt ved Nationalpark Kongernes Nordsjælland. Naturfællesskabet bygger på en nærværende og sansemæssig formidling af naturen, som den befinder sig i. Der er fokus på individets direkte og personlige møde med og relation til sine omgivelser. Det opleves derfor som modstykke til de ofte kuraterede, turismeprægede besøgscentre, man kender fra f.eks. Nationalpark Vadehavet, Stevns Naturcenter o.lign, der i høj grad bygger på en videnskabelig formidling, der efter min mening kan formalisere mødet naturen.

Det er et sted, der binder naturoplevelser sammen med hverdagens handlinger som indtagelse af måltider, leg, hvile, arbejde, møder og pauser.

Fællesskabet består af en samling enheder (bygninger og øvrige konstruktioner) i varierende grader af permanens, der danner ramme om et sted i naturen og muliggør en direkte, ikke-formaliseret naturoplevelse. Her er der mulighed for besøg og ophold af forskellig længde og karakter, fra adspredelse/rekreation til arbejdsaktiviteter.

Stedet skal fungere som samlingssted for de mange eksisterende frivillige, foreningsbaserede og statslige initiativer som skal værne om vores natur. Det ligger derfor alment tilgængeligt, og i umiddelbar nærhed af nationalparken og knytter sig til de naturmæssige fænomener og naturplejende aktiviteter, der udspiller sig i løbet af året på det konkrete sted.

Præmissen for Naturfællesskabet på Arrenæs er ikke unik. Overalt i landet findes der et spirende netværk af kræfter, ivrige efter at række ud til naturen.

Naturfællesskabet er derfor tænkt som et koncept, der kan eksistere flere steder i tilknytning til Nationalpark Kongernes Sjælland, og sågar de øvrige nationalparker på landsplan. Fællesskabets samlende karakter og universelle hensigt lægger op til en identitetsskabende rolle i samspillet mellem nationalparkerne og civilsamfundet.

TIDSÅND

Genforening med naturen

Beslægtethed

Fænomenologi

Jomfru Marias sengehalm

Galium verum

Genforening med naturen

Man har nok ikke oplevet så stærk en afstandtagen til de negative konsekvenser af det industrialiserede samfund og den deraf følgende tiltrækning af naturen som vi gør i dag siden 1860'erne. Dengang fremlagde William Morris, inspireret af John Ruskin, sine teorier, der igangsatte Arts and Crafts bevægelsen i England² og videre ud i verden. Hvad angår arkitektur, lagde Ruskin vægt på "*readability of a constructive system, truth to material, and the use of organic and hand-made ornament.*"³ Med henvisning til elementerne, flora og fauna, bringer Ruskin naturen ind i arkitekturen ved hjælp af ornamentet, som modelleres efter de 'abstrakte linjer' som optræder i naturen⁴.

I dag er nye begreber som 'det antropocæne' og 'klimakrise' med til at tegne et billede af et verdenssamfund i udvikling, først og fremmest gennem en erkendelse af menneskets årelange forsømmelse af jordens natur. Man begynder at se modreaktioner på mange årtiers destruktive adfærd. Flere og flere lægger deres livsstil om og fravælger flyrejser, kød og plastikemballage i et forsøg på at reparere den skade, vi har forvoldt mod vores omgivelser. Og der opleves en stigende interesse for at opsøge naturen⁵ på grund af dens rekreative kvaliteter og positive indvirkning på vores sundhed, men også på grund af den mulighed for fordybelse den tilbyder os i en ellers hektisk og accelereret hverdag.

Indenfor arkitekturen ses en voksende tendens til at reintroducere traditionelle teknikker i det moderne byggeri, f.eks. brugen af 'brændt træ' som imprægneringsmetode og 'stampet jord' til vægkonstruktioner. Også traditionelle materialer som træ og tegl får nye udtryk i standardiserede produkter som CLT elementer og højisolerede teglstensblokke. Jeg ser disse eksempler som en lyst, eller sågar et behov for at genskabe en tabt forbindelse til det elementære og genforenes med naturen.

Beslægtethed

Nutidige stemmer taler om, at en af de største udfordringer ved, at vi mennesker skal ændre adfærd og tage vare på planeten er, at vi bliver ved med at se os selv som noget andet end, noget udover, den natur, vi er en del af.

Dette års arkitekturbienne i Venedig udfoldes under overskriften på udstillingen, det store spørgsmål: 'How do we live together?'. I den danske pavillon, kurateret af kunsthistoriker og PhD Marianne Krogh i samarbejde med arkitektfirma Lundgaard og Tranberg, forsøger man at svare på det spørgsmål, ved netop at undersøge slægtskabet med vores omgivelser. Marianne Krogh forklarer,

“‘How do we live together?’ is not just about the way in which people interact and live with each other. For us, it is just as much about the relationship with our surroundings, which can help us instill a sense that we belong here on Earth.” Om pavillonen skrives der, “Marianne Krogh and architects Lundgaard & Tranberg are creating a sensory space focused on water as a phenomenon. (...) the contribution spotlights architecture’s ability to evoke a fundamental ‘connectednes’ between the world’s elements, utilizing spatial effects to call attention to the fact that humanity is an inextricable part of nature.”⁶

Arkitekturbiennealen 2020 vil tillige sætte fokus på arkitektens rolle som *“...both cordial convener and custodian of the spatial contract”*, en rolle jeg tager på mig i mit forslag til en arkitektur, der muliggør en sameksistens med naturen på vores fælles levested.

Fænomenologi

“To return to things themselves is to return to that world which precedes knowledge, of which knowledge always speaks, and in relation to which every scientific schematization is an abstract and derivative sign-language, as is geography in relation to the countryside in which we have learnt beforehand what a forest, a prairie or a river is”⁸

Viden og oplevelse er tæt forbundne, og med vores begrænsede muligheder for at opleve hele verden 1:1, er den viden og erfaring, vi får stillet til rådighed gennem forskning og videnskab altafgørende for vores forståelse af verden. Der er dog en risiko for at glemme sanserne, i et udelukkende vidensdomineret blik på omgivelserne. ‘The Spell of the Sensuous’ af David Abram handler om nødvendigheden eller *afhængigheden* af naturlige omgivelser for menneskets kognition. I bogens indledende afsnit introduceres vi for fænomenologiens grundlæggere og øvrige tænkere.

Han redegør for, hvordan Edmund Husserl gjorde sig forestillinger om en situation, hvor vi er i stand til at være og tage del i vores omgivelser, ved at distancere os fra den videnskabelige oplevelse, og i stedet opleve verden med ‘selvet’ i centrum. Siden har Maurice Merleau-Ponty bygget videre på teorien og betragter i stedet vores ‘fysiske krop’ som genstand for enhver udveksling med omverdenen. Abram forklarer,

“Yet by this same move he opens at last, the possibility of a truly authentic phenomenology, a philosophy which would strive, not to explain the world as if from outside, but to give voice to the world from our experienced situation within it, recalling us to our participation in the here-and-now, rejuvenating our sense of wonder at the fathomless things, events and powers that surround us on every hand.”⁹

Tidens diskurs om ‘coexistence’ og ‘connectedness’ har rødder i den moderne fænomenologi som fremlagt af Husserl og videreført af Merleau Ponty. Det må være arkitektens opgave at bistå kroppen med at opleve den verden, vi beboer.

NATURVÆRDI

Danmarks natur og Nationalparkerne
Nationalpark Kongernes Nordsjælland

Havorn
Haliaeetus albicilla

Danmarks natur og Nationalparkerne

Danmarks fem nationalparker hhv. Thy, Vadehavet, Mols Bjerge, Skjoldungernes Land og Kongernes Nordsjælland rummer under ét de vigtigste danske naturtyper. De indeholder nogle af Danmarks mest værdifulde naturområder og unikke landskaber¹⁰.

Nationalparkerne er blevet til med det formål at 'bevare og udvikle den enestående danske natur, landskaber og kulturmiljøer' og sikre at de 'enestående værdier ikke går tabt'. Det er 'områder, som betyder noget for os danskere og har international opmærksomhed og betydning'.

Man kan diskutere hvorvidt udnævnelsen af nationalparkerne er med til at 'udsulte hverdagsnaturen' pga. den økonomiske prioritering/belastning de sammen med EU-miljøkrav bevirker på det samlede nationale miljøbudget. Dertil er det problematisk, at nationalparkerne kan virke formaliserede og turismeprægede og dermed utilgængelige for den brede offentlighed i og med hele parkens eksistensgrundlag beror på frivillighed og samarbejde med lokalbefolkningen. Arealmæssigt opleves Nationalpark Kongernes Nordsjælland meget fragmenteret. Med sin relativt store andel af kulturmiljøer (by og landbrugsarealer), skiller den sig også ud fra den gængse opfattelse af en nationalpark. Det giver især anledning for at diskutere om dens status som nationalpark i højere grad knyttes til et brandingbehov som international udflugtsmål for de mange kulturhistoriske værdier, frem for at ville styrke naturværdierne.

Man kan dog også argumentere for, at netop ved at kombinere natur- og kulturværdier i en nationalpark, har vi mulighed for at prioritere, og dermed komme skridtet videre mod en bæredygtig og forpligtende sameksistens med naturen.

En klar fordel med nationalparkerne er netop potentialet for at sætte fokus på og formidle vores nære natur indenfor afgrænsede geografiske områder af særlig høj værdi, hvor der er konsensus om at pleje, bevare og værne om naturen. Derudover oplever nationalparkfondene en positiv stemning omkring nationalparkerne i lokalmiljøet og et stort ønske om at bidrage til udviklingen af nationalparken¹¹.

Med en øget synliggørelse og forbedring af mulighederne for at opleve og opholde sig i naturen i nationalparkerne, følger risikoen for forstyrrelser og slitage på sårbare arealer¹². Ethvert tiltag kræver derfor nænsomhed og en forståelse for, hvad der er på færde på stedet, samt et nært samarbejde mellem alle involverede: brugere, myndigheder, lodsejere - og naturen, så naturhensynene tilgodeses.

Danske Naturtyper

	sommer	vinter
STRANDBREDDER Danmark har 7.300 km kystlinje. Det yderste af kysten betegnes strandbredden. Den overskylles ved højvande (flod) og ligger tør ved lavvande (ebbe)		
STRANDENGE Lavtliggende, relativt flade områder langs kysterne som oversvømmes to gange i døgnet med saltvand. Afgræsning/høslæt forhindrer omdannelse til strandrørsump.		
KLITTER Træffes især langs Jyllands vestkyst. Havområder, hvor kraftig strøm tilfører rigeligt med sand, og hvor vinden er tilstrækkelig kraftig til at transportere det opskyllede sand ind i landet.		
VANDLØB OG SØER Ferskvandsområder, hvor grundvandet har brudt overfladen, med enten strømmende vand (væld, kilder, bække, åer, floder) eller mere stillestående vand (naturlige søer, kunstigt skabte damme, vandhuller og tørvegrave)		
MOSER OG ENGE Steder med et højtliggende grundvandsspejl og evt. vinteroversvømmelser. Vegetationen er oftest også resultat af en vis landbrugsdrift som græsning eller høslæt.		

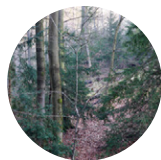
sommer

vinter

LØVSKOVE

Den løvfældende skov er Danmarks naturlige plantevækst. Den består af et trælag, et underliggende busklag, et urtelag og et moslag.

NÅLESKOVE

Nåletræer er blevet udkonkurreret af løvtræerne i vor tids milde klima. De store nåletræsområder i Danmark optræder som følge af plantning af hurtigtvoksende, indførte nåletræsarter.

GRÆSLAND

Tidligere skovområder, der siden er blevet udnyttet til græsning med kvæg, får og heste, samt fungeret som høslætmarker, står med en vegetation af spredtstående træer og buske med en artsrig bundvegetation af græsser og urter.

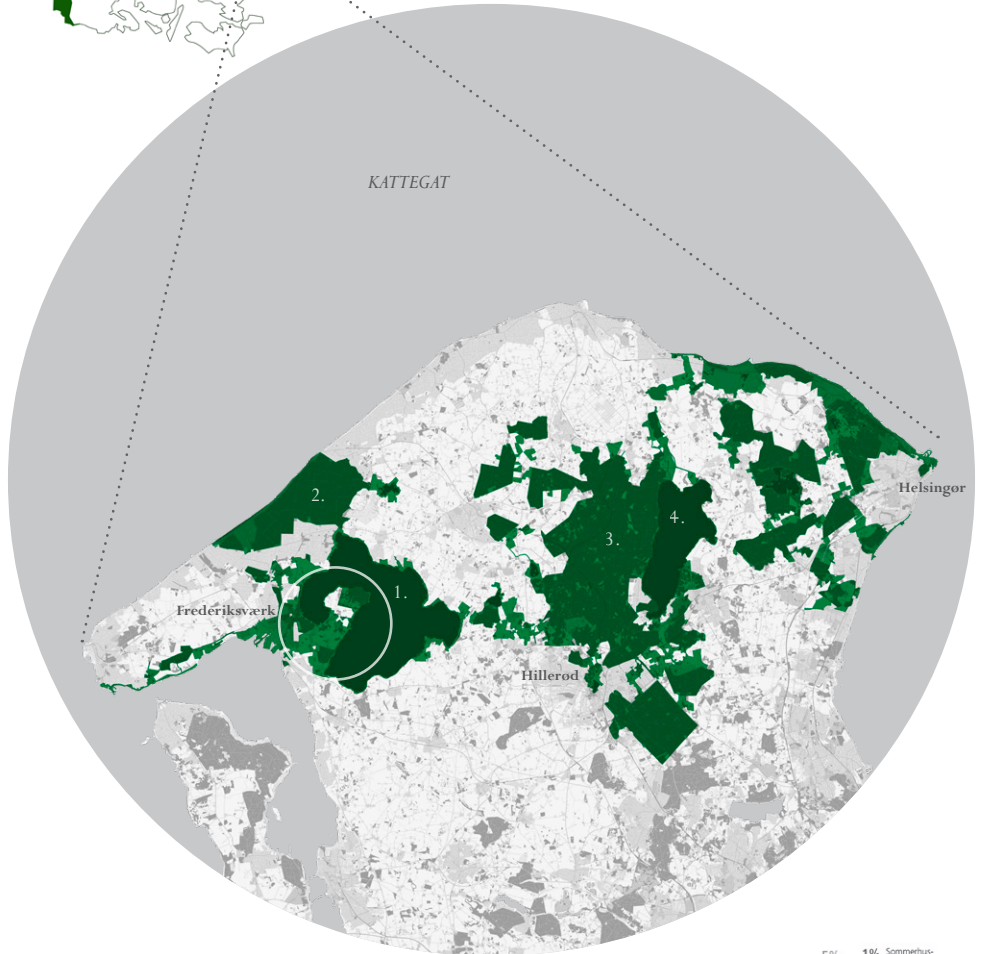
HEDER

Dværgbusksamfund, primært i Midt- og Vestjylland, men hedeområder findes i hele Danmark. Næringsfattige og tørre (grus og sandjord), blev jordstykkerne forladt og gav dværgbuskene et lysåbent område at vokse på.

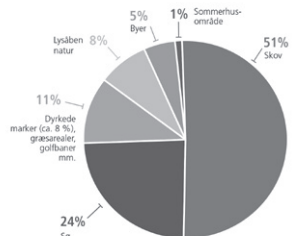
DYRKET LAND

50-60% af det danske landskab dyrkes som intensivt landbrug. Her bliver jorden mindst én gang om året gennemarbejdet med landbrugsmaskiner.

Nationalpark Kongernes Nordsjælland
- med angivelse af halvøen Arrenæs

- 1. Arreso
- 2. Tisvilde Hegn
- 3. Gribskov
- 4. Esrum sø

Nationalparkplan 2020-2026 for Nationalpark Kongernes Nordsjælland

Formålet med nationalparkplanen er at fastlægge rammerne for nationalparkfondens arbejde for perioden 1. juli 2020 til 30. juni 2026. Forud for udarbejdelsen af planforslaget, blev der modtaget godt 400 indkomne ideer til udviklingen af nationalparken. Forslaget er i høring i skrivende stund, men for fremtiden er et af de klare mål og stærke ønsker, at skabe større sammenhæng - både strategisk og arealmæssigt - i nationalparken, som i dag opleves noget fragmenteret. Herudover lægges der stor vægt på, at det kun vha. frivillighed fra lokalbefolkningen og lodsejere er muligt at iværksætte tiltag for øget beskyttelse af eksempelvis naturen.¹³

Mange af ønskerne og de formulerede indsatser for udviklingen af nationalparken er overlappende med de intentioner, jeg har for Naturfællesskabet. Sekretariatet skriver således om formålet med indsatserne,

“En bedre forståelse for værdierne (natur- og kulturværdier i nationalparken, red.) indebærer en større respekt for og ønske om at bidrage til at passe på vores fælles værdier”¹⁴

Jeg er interesseret i at formulere et projekt, hvor især de følgende indsatser fra nationalparkplanen kan indgå:

- Strategi og formidling: ‘indgang’ til nationalparken i Halsnæs Kommune, formidlernetværk
- Anlæg og faciliteter til friluftslivet: bedre faciliteter til overnatning og til at opleve natur og landskab
- Alle ud i det fri: sammenhængende stisystemer
- Frivillighed og forankring: frivillige til naturpleje, arbejdende laug
- Ny natur: sammenhængende græslandsnatur på Arrenæs, privates arbejde med vild natur langs veje
- Bedre og flere levesteder for særligt sårbare arter: vandhuller og levesteder på land for sjældne padder, fugle og sommerfugle

STED

At bo sammen

Arrencæs

Cyklus

Rordrum
Botaurus stellaris

At bo sammen

Foruden lodsejere, spejdere, seniorer og kajakroere og andre 'friluftere', beboes og besøges Arrenæs af - blandt øvrige arter - afgræssende køer, rådyr, ræve, grævlinge og bævere. Sidstnævnte, de utrættelige natarbejdere, har opført en dæmning, ca. 1m høj, af kraftige grene i mosen ved den gamle ruin. Fugle fylder især på næsset, også sjældne arter som stor skallesluger, fiskeørn, rørhøg og rørdrum.

På denne årstid - sidst på vinteren - når naturen er i dvale lidt endnu, blotlægges mange af de aktiviteter, som finder sted, som ellers foregår i det skjulte på andre årstider. På en stille forårsnat kan rørdrummens tågehornagtige kald vandre i landskabet og afsløre styrkeprøver om mager og territorier, der udkæmpes op til 5km væk. Også rævene gør sig bemærkede, når de inden længe begynder deres parringstid og fylder lydbilledet med bjæf og skrig.¹⁵

Det spirer med initiativer for bevarelsen og styrkelsen af naturen i Nationalparken på Arrenæs. I planlægningen og udfoldelsen af aktiviteterne samles folk, naturen tilses, der arbejdes, materiel opbevares, klargøres, vedligeholdes og flyttes og vand, jord og planter 'bearbejdes'.

Dansk Vandrelaugs nordsjællandske afdeling, planlægger hvert år oplevelser og samvær til fods i skoven, ad trampestier og langs søer, hvor medlemmerne får motion og frisk luft. Det er også vandrelauget, der vedligeholder og afmærker eksisterende stier, eller finder vej for nye.¹⁶

Arrenæs græsningslaug fører jævnligt tilsyn med de græssende dyr og afgræsningsarealet, opretholder foreningen og afholder sociale arrangementer. Dyrene kommer ud på naturarealet om foråret og slagtes sidst på efteråret.¹⁷

Arresøgruppen, oprindeligt dannet for hovedsageligt at stoppe forureningen af søen fra mange forskellige sider, og for at sikre miljøets genopretning, er nu en af mange organisationer repræsenteret ved Brugerrådet for Arresø tilknyttet Naturstyrelsen Nordsjælland. De mødes en gang om året, og drøfter, hvad der optager brugerne samt hvilke tiltag og aktiviteter, der i gang.¹⁸

Naturstyrelsen planlægger og udfører naturpleje på nationalparkens naturbeskyttede arealer. For de kommende år er der bl.a. planlagt: oprensning af søens bundsediment, genskabning af vådområder og oprensning af vandhuller, naturnær skovdrift bl.a. ved græsning, at lade mere dødt ved henligge, at udlægge mere skov til urørt skov og skabe mere græslands og overdrevsnatur.

Signatur

1. Dronningholm borgruin
2. Auderød kaserne
3. Auderød havn
4. Maglehoj (70 m.o.h.)

- vandresti
- areal udenfor nationalparken

naturtyper:

- a. sø
- b. mose
- c. skov/skovbevoksede arealer
- d. eng
- e. overdrev
- f. dyrket land

Arrenæs

De kuperede arealer på halvøen Arrenæs griber ud i Arresø, Danmarks største sø på 41 km². Som del af det varierede moræne og dødislandskab i nationalparken har skiftende vejr og klima formet området gennem tusinder af år. Området er meget varieret og rummer højtbeliggende flader, stærkt kuperede skrænteområder med storslåede panoramaudsigter, vandhuller og lavninger, samt lavtliggende fugtige områder mod søen.

Der ligger gammel havbund i Arresø fra middelalderen, hvor søen var en lavvandet fjord forbundet med Kattegat mod nord, forinden flyvesandet under Tisvilde Hegn lukkede forbindelsen. Det nuværende afløb til Roskilde Fjord - kanalen fra 1719 i Frederiksværk - etablerede byen som Danmarks første industriby efter man i 1728 udnyttede vandkraften fra søen og byggede en agatslibemølle, og senere hen fabrikerede kanoner og krudt. I dag består søens industrielle tilknytning som leverandør af vand til Det danske Stålvalseværk. Den næringsrige sø, med fosforfyldt bundsediment fra mange års forurening fra oplandet, står om sommeren som en grøn og algefylt påmindelse om konsekvensen af vores handlinger. Auderødlejren - den nedlagte kaserne og senere flygtningelejr - står omvendt og fortæller om et faldende behov for tidligere tiders kriseberedskab på halvøen.

Moserne giver indtryk af stor frodighed. En vandretur over moser opleves som at gå på gyngende grund da man let synker ned i den bløde tørvemasse. Ved vandløb og søer er der køligt om sommeren og lunt om vinteren pga. kildevandets konstante temperatur på 8 grader. Ensartede store flader af dyrket land står i kontrast til de naturligt bevoksede områder. Fladerne forandres meget i løbet af året afhængig af om der står korn, der er høstet eller pløjet. Oplevelsen med løvskovene varierer også kraftigt i løbet af året og afhængig af hvilke 'etage' man befinder sig i. Når bøgen springer ud, forsvinder næsten alt direkte sollys fra skovbunden. Stilkegen er lysåben og tillader at der kommer ret meget lys igennem. I skovbunden er der lyst om vinteren og mørkt om sommeren grundet løvfaldet om efteråret. Temperaturen er aldrig særlig høj, selv på en varm sommerdag. Træerne giver læ fra vinden. I græslandet står der et rigt blomsterflor, der er grønt og frodigt og der går græssende dyr blandt rævegrave, muldvarpeskud og kokasser. Det skrånende terræn giver kontraster mellem sol- og skyggesider.¹⁹

Denne kommende arkitekturfortælling, vil finde sted blandt landbrugsjord, (kommende) græsland og vild natur, enge, moser, gravhøje, krudtmagasin, borgruin og den tidligere kaserne, der står omringet af bøgeskov og den lavvandede sø.

Årets cyklus

Naturbegivenheder²⁰

FORÅR

Når rødtrummen pauker, det lyder som et tågehorn i det fjerne

Der er mange trækfugle og store mængder musvåger

Sidst i maj hores nattergalens karakteristiske sang i krat og rør omkring søen

Isfugl

Rorsanger

Bøgen springer ud

snogen varmer sig i forsommer solen

Flagspættens trommer

Anemoner blomstrer og dækker skovbunden i Sonnerup og Auderød Skov

Havørn

Dyrespor følges i sneen

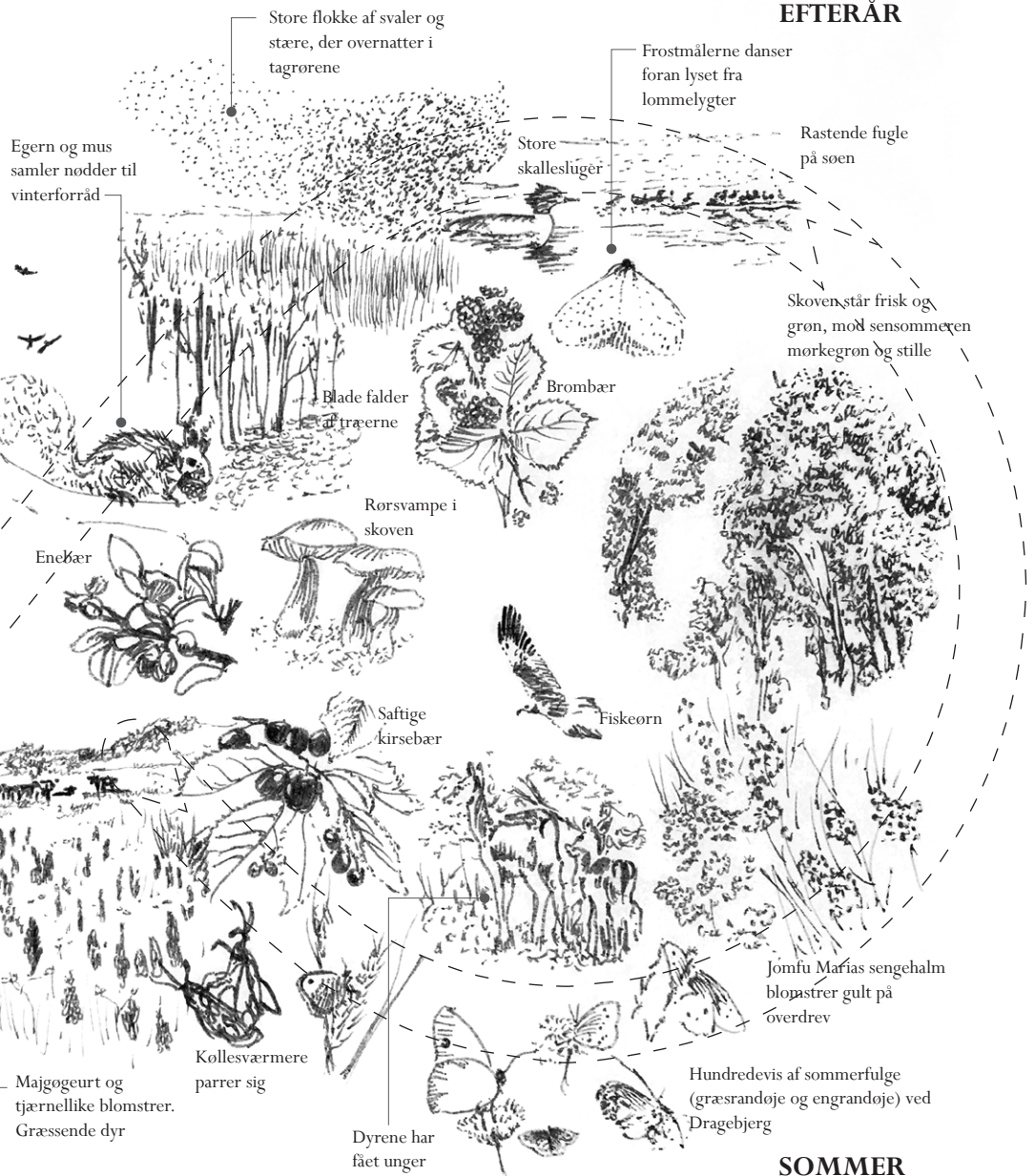
Mejser, musvitter og blåmejser begynder så småt at synge

VINTER

Februar er rævenes parringstid (rolletid), de bjæffer og 'skriger' til hinanden. Og det er tegn på at foråret er på vej tilbage

Nedfaldne kogler, grene og mos kan samles

EFTERÅR

SOMMER

UNDERSØGELSE

Arkitekturfortælling

Bøg
Fagus sylvatica

Arkitekturfortælling

Med afsæt i det konkrete sted (Arrenæs) og med en opmærksomhed på den større helhed som stedet indgår i, skal projektet fortælle historier om hvordan tingene i verden hænger sammen i en fortløbende proces. Geologien, planter, dyr, kulturhistorien, traditioner, bygninger, håndværk, materialer, vejret, døgnet og året indgår som vigtige elementer i disse historier. Et arkiv over det som var og det der er, overleveres til de kommende tider i et fremadskuende og forenede greb.

Naturfællesskabet er ideen om at samle og styrke de allerede eksisterende naturorienterede initiativer og aktiviteter gennem et fysisk og alment tilgængeligt mødested der understøtter aktiviteterernes formål. Det er oplagt at undersøge i hvilken grad de eksisterende fysiske elementer; den nedlagte kaserne og tilhørende havn, samt naturshelters og fugletårn kan indgå i projektet. Naturfællesskabet på Arrenæs vil kunne danne ramme om det årlige høslæt for det lokale høslætlaug græsserlaug, være mødested for vandrelaugets planlægningsmøder samt udgøre start, overnatningssted eller pause på et af deres planlagte vandreruter. Naturfællesskabet kan fungere som base for Arresøgruppens gentagne opsynbesøg vedr. søens tilstand. De øvrige løbende og enkeltstående planlagte plejeaktiviteter på Naturstyrelsens og beskyttede Natura-2000 områder på Arrenæs, kan også udspringe fra Naturfællesskabet, som kan tilbyde et sted til hvile, arbejde, rekreation, spisested, bedefaciliteter og oplagsmulighed.

Fælles for de aktiviteter der udspiller sig i Naturfællesskabet er, at den arkitektur der huser dem skal være med til at formidle et direkte, sansemæssigt møde med naturen. Den skal muliggøre og facilitere ophold i naturen hele året, og dermed også reagere på omgivelsernes foranderlighed. Ved at indgå i Naturfællesskabet er hensigten, at især vores æstetiske forståelse af naturen skal styrkes.

Gennem projektet vil jeg undersøge forholdet mellem 'krop', 'genstand', 'handling', 'sted', 'fænomen' og 'oplevelse', med særlig interesse i følgende arkitektoniske temaer som udfoldes på de næste sider:

- identitet
- samling
- permanens
- tradition og udvikling

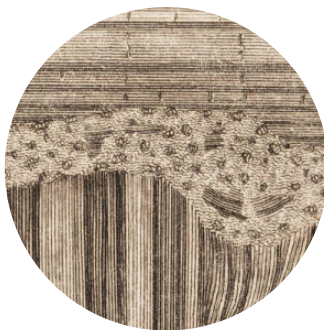
Identitet

Som små monumenter over hengivenhed til naturen, står naturfællesskabets enheder (bygninger og konstruktioner) og viderebringer et budskab om den forpligtelse til at værne om omgivelserne, som naturfællesskabets brugere har indgået med hinanden. Ved at arbejde ud fra ønsket om at sprede dette budskab (f.eks. andre steder i nationalparken) undersøges brugen af serialitet som identitetskabende redskab. En gentagelse af 'typen' skaber genkendelighed og lægger op til det generiske. Tilknytningen til det særlige/specifikke sted må dog medføre variationer indenfor typen.

Samling

Naturfællesskabet består af en samling enheder der tilsammen udgør et anlæg. I bevægelsen fra en enhed til en anden, opleves den direkte kontakt med omgivelserne. Her opstår mødet med naturen. Rejsen gennem anlægget og tærsklen mellem enhed og omgivelser behandles derfor med en særlig opmærksomhed. Samhørighed på tværs af skalaer og programmer opstår i udvekslingen mellem enhederne; de fysiske forbindelser, visuelle forbindelser, en beslægtet formgivning, konstruktionsmetode og materialitet.

Permanens

Naturfællesskabet optræder i vekslende tilstande af permanens. Arkitekturen er en del af omgivelserne og påvirkes åbenlyst af den foranderlighed som følger døgnets og årets cyklus. På anlægsniveau opleves spændet i permanens fra den faste bygning til den flygtige teltplads, eller den formbare sti. Permanens og foranderlighed kommer også til udtryk indenfor hver enhed. Forandringer i bygningsdelenes placering, bestandighed eller form over tid påvirker rumligheder og sansemæssige indtryk.

Tradition og udvikling

Med små ryk, tilpasninger eller ændringer, der igangsættes af nutidige teknologier, hensyn og anvendelse, fortsættes den kulturelle udvikling der har været i gang gennem århundreder. Håndværkstraditioner viderebearbejdes og forholder sig til samtid, sted og cyklus for således at knytte bygningen tæt sammen med omgivelserne.

Naturfællesskabets placering i/ved nationalparken nødsager et særligt behov for et nænsomt og bæredygtigt indgreb og en stærk signalværdi. Det undersøges hvorvidt der er et potentiale for at udnytte de ellers negativt ladede egenskaber som associeres med det industrialiserede, f.eks. ved elementbyggeri eller 'Design for Disassembly', såsom homogenitet, gentagelser, midlertidig/uforankret og 'hurtig' for at skabe genkendelighed, samhørighed og kontinuitet.

Der arbejdes bevidst med tradition og ritual med hensyn til konstruktion, materialer og vedligehold for at tilføje den ofte manglende tidslighed og menneskelige skala i nutidens industrialiserede produktionsmetoder og bygningsprincipper.

FORSLAG

Metode og proces
Program
Afleveringsmateriale

Sandart
Sander lucioperca

Metode og proces

Gennem en nærværende registrering og analyse med længerevarende og gentagne besøg, vil jeg synliggøre mine indtryk og min forståelse af stedet gennem fotos, skitser, indsamlede genstande og tekst, i en sansemæssig og reflekteret kortlægning af området.

Disse indtryk skal danne grundlag for udformningen af projektet og være med til at informere det endelige forslag. Med en bevidst prioritering og vægtning af tegninger i den nære skala (1:20-1:5), ligger et ønske om at drage paralleller til det direkte møde med naturen som man oplever på stedet, og hvordan det udmøntes som rumligheder, rumlige forløb og overgange, lysvirkning, konstruktionsmetoder og materialiteter i Naturfællesskabets bygninger og konstruktioner. Undersøgelser om den store fortælling, den samlede situation, og de indbyrdes sammenhænge mellem Naturfællesskabets enheder, vil primært forekomme som processtudier i en logbog.

Jeg ved ikke om arkitektur kan frembringe vores intuitive påskønnelse af naturen og dermed inspirere til respekt og ansvarsfølelse overfor vores naturmæssige omgivelser... men det er mit håb.

Program

- Hovedbygning: køkken, spiserum, toilet/bad, møderum, bibliotek, gæsterum
- Depot/værksted i tilknytning til hovedbygning
- Hytter, shelters, eller teltpladser: steder til overnatning
- Pavillon: et sted til fordybelse og observation
- Sti: et stisystem der forbinder enhederne i naturfællesskabet til hinanden og den omkringliggende natur.

(der kan forekomme ændringer til programmet)

Afleveringsmateriale

Dokumentation af proces:

- Fotoregistrering
- Skitser i tegning og model
- Logbog

Tegninger:

- Situationsplan og snit 1:500
- Tegninger 1:20 - 1:5
- Visualiseringer (foto/tegningscollager)

Modeller:

- Landskabsmodel
- Modeludsnit 1:20-1:1
- Materialeprøver

(der kan forekomme ændringer til afleveringsmaterialet)

Illustrationer

- Forside: Foto af Arrenæs, Niels Jørgen Larsen, Frederiksborg Amts avis
- s. 2: Illustration af bæver, Vintage beaver print, <https://i.etsystatic.com>
- s. 4: Illustration af græsrandøje, Koustrup, <https://d1i5jecpgrvyeu.cloudfront.net>
- s. 6: Fotos af Arrenæs, Poul Henrik Harritz, Danmarks Naturfredningsforening
- s. 8: Illustration af Jomfru Marias sengehalm, Koustrup, <https://d1i5jecpgrvyeu.cloudfront.net>
- s. 12: Illustration af havørn, Koustrup, <https://d1i5jecpgrvyeu.cloudfront.net>
- s. 14-15: Naturtypeoversigt, Martina Pedersen, på baggrund af informationer og fotos fra Danske naturtyper i det europæiske NATURA 2000 netværk, Miljø- og Energiministeriet (2000)
- s. 16: Grafik af Danmarkskort & Tabel, Forslag til Nationalparkplan. Kortudtræk af Martina Pedersen fra Miljøgis, Naturstyrelsen/Cowi ortofoto
- s. 18: Illustration af rørdrum, www
- s. 20: Kortudtræk af Martina Pedersen fra Miljøgis, Naturstyrelsen/Cowi ortofoto
- s. 22-23: Illustration af Årets cyklus, Martina Pedersen, billedtekst fra Naturstyrelsen
- s. 24: Illustration af bøg, <https://i.pinimg.com>
- s. 26-29: Theory of the earth, with proofs and illustrations. Vol. 1. Hutton, James, 1726-1797. , <http://lhldigital.lindahall.org>
- s. 30: Illustration af sandart, Koustrup, <https://d1i5jecpgrvyeu.cloudfront.net>

Henvisninger

- 1 Abram, s.22
- 2 Morris, s.503
- 3 Ruskin, s. 332
- 4 Ruskin, s. 332
- 5 Sekretariatet (1)
- 6 Dansk Arkitekturcenter, Marianne Krogh
- 7 LA Biennale de Venezia, Hashim Sarkis
- 8 Merleau-Ponty i Abram, s.36
- 9 Merleau-Ponty i Abram, s.47
- 10 Sekretariatet (1)
- 11 Sekretariatet (1)
- 12 Sekretariatet (2), s.27
- 13 Sekretariatet (2)
- 14 Sekretariatet (2), s.22-23
- 15 naturstyrelsen.dk, Arrenæs Året rundt
- 16 Dansk vandrelaug
- 17 Økologisk Landsforening, Guide til græsningslaug
- 18 naturstyrelse.dk, Brugerråd Arresø
- 19 Miljø- og Energiministeriet
- 20 Billedtekster fra naturstyrelsen.dk, Arrenæs Året rundt

Litteratur

Sekretariatet, Nationalpark Kongernes Nordsjælland

1. *Forslag til Nationalparkplan 2020-2026, Nationalpark Kongernes Nordsjælland*, Rosendahl a/s, København (2019) inkl. bilag: *Katalog over modtagne ideer til nationalparkplan 2020-2026*

2. *Miljøvurdering af forslag til nationalparkplan 2020-2026 for Nationalpark Kongernes Nordsjælland*, Rosendahl a/s, København (2019)

Naturstyrelsen

1. *Natura 2000-plejeplan for lysåbne naturtyper og arter på Naturstyrelsens arealer.*

2. *planperiode 2016-2021 i Natura 2000-område nr. 134 Arresø, Ellemose og Lille Lyngby Mose*, Naturstyrelsen, Randbøl (2017)

Miljø- og Energiministeriet

Danske naturtyper i det europæiske NATURA 2000 netværk, Miljø- og Energiministeriet Skov- og Naturstyrelsen, København (2000)

Abram, David

The spell of the sensuous: perception and language in a more-than-human world, Vintage, New York (1997, 2017)

Morris, William

Prospectus for Morris, Marshall, Faulkner and Company (1861) in *A History of Architectural Theory from Vitruvius to the Present*, Princeton Architectural Press, New York (1994)

Ruskin, John

The Nature of Gothic in The Stones of Venice (1851-53), red. af Jan Morris. Little, Brown and Company, Boston og Toronto (1981)

Internetsider:

La Biennale de Venezia, labiennale.org - BIENNALE ARCHITETTURA 2020: HOW WILL WE LIVE TOGETHER?

Dansk Vandrelaug, dvt.dk

Naturstyrelsen, naturstyrelsen.dk

Økologisk Landsforening, okologi.dk

Dansk Arkitekturcenter, dac.dk - Danish Pavilion at Venice Architecture Biennale Spotlights Humanity's "Connectedness" with Nature